

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 277/2022-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 59/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 59/2017 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 59/2017 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** zaplatiť každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie po **2 500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 277/2022-19 z 12. mája 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 59/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v ich veci bez zbytočných prietáhov, priznal každému z nich primerané finančné zadostučinenie v sume 4 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Zo sťažovateľmi predostretého skutkového stavu, z vyjadrenia zákonnej sudkyne a priloženého spisového materiálu vyplýva, že v napadnutom konaní majú procesné postavenie žalobcov a žalobou podanou na okresnom súde proti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) 2. októbra 2017 sa domáhajú náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej im ich nezákonným a svojvoľným trestným stíhaním a kriminalizáciou zo strany osôb činných v trestnom konaní. Po začatí konania okresný súd od 18. mája 2018 do 19. júla 2019 vykonával procesné úkony podľa § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Prvý termín pojednávania vo veci okresný súd nariadil až 14. júna 2021 na 9. november 2021. Toto pojednávanie sa uskutočnilo bez účasti sťažovateľky v 2. rade a bolo odročené na 16. február 2022. Toto pojednávanie však bolo 14. februára 2022 zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne a žiadosti žalobcu v 1. rade s tým, že nový termín pojednávania bude stranám sporu oznámený písomne.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Hlavná argumentácia sťažovateľov je založená na tvrdení, že okresný súd je vo veci ich žaloby nečinný, o vec sa riadne nestará, nekoná efektívne a sústredene a svojimi *ad hoc* procesnými úkonmi s výraznými časovými odstupmi marí prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd vo svojom pomerne rozsiahlom vyjadrení č. k. 1SprV/267/2022 zo 4. júla 2022 považoval ústavnú sťažnosť proti postupu v napadnutom konaní za nedôvodnú, majúc za to, že v posudzovanom konaní sa nevyskytlo žiadne podstatné obdobie nečinnosti a okresný súd vykonával jednotlivé úkony priebežne a v primeraných lehotách, bez zbytočných prietáhov. Opätovne tak ako v iných svojich vyjadreniach poukazoval na vysoký počet vecí a potrebu ich vybavovania v poradí, v akom boli súdu doručené, s výnimkou prednostných vecí, na opatrenia prijaté v súvislosti s predchádzaním šírenia ochorenia COVID-19, na fluktuáciu zamestnancov okresného súdu a obmenu sudcov, fyzickú nemožnosť sudcu vybavovať všetky mu pridelené veci priebežne vzhľadom ich celkový počet, na čo je sústavne upozorňované aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky so žiadosťou o riešenie tejto situácie, avšak bezúspešne. Prílohou vyjadrenia okresného súdu je vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktoré obsahuje aj prehľad

úkonov okresného súdu vykonaných v napadnutom konaní, ako aj zopakovanie dôvodov vyjadrenia predsedu súdu.

III.2. Replika sťažovateľov:

5. K vyjadreniu okresného súdu sa sťažovatelia vyjadrili podaním doručeným ústavnému súdu 5. augusta 2022, v ktorom sa v celom rozsahu pridržiavajú nimi podanej, podľa ich názoru dôvodnej a zmysluplnej ústavnej sťažnosti a žiadajú jej vyhovieť. S obsahom vyjadrenia okresného súdu sa nestotožňujú.

III.3. Ústne pojednávanie

6. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a spisového materiálu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 24/2022). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

9. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, ako aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov a vždy nariadiť aj nový termín pojednávania (§ 184 ods. 2 CSP).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 272/04, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 24/2022) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokovanej veci a jej význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, I. ÚS 477/2020, I. ÚS 24/2022).

11. Vychádzajúc z uvedeného a na podklade obsahu spisového materiálu, ústavný súd v posudzovanom prípade dospel k záveru, že napadnuté konanie na okresnom súde sa nevyznačuje ani právnou, ani výraznou skutkovou zložitou, preto nimi nemožno ospravedlniť neúmernú dĺžku posudzovaného konania a neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu v ňom v určitých časových intervaloch. Čo sa týka správania sťažovateľov, hoci isté obštrukcie sa v ich prístupe k prejednaniu veci vyskytli, ústavný súd nezistil, že by v danej veci ich správanie ovplyvnilo celkovú dĺžku napadnutého konania podstatným spôsobom.

11.1. Pri hodnotení samotného postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov uskutočnených okresným súdom, reflektujúc obsah súdneho spisu a priebeh napadnutého konania, napriek názoru i tvrdeniu okresného súdu a bez ohľadu na jeho personálne problémy ústavný súd považuje za vonkoncom rozporné s princípom procesnej ekonómie, aby realizácia § 167 CSP (doručenie žaloby a vyjadrení) trvalo od podaní žaloby v októbri 2017 až do júla 2019 a prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené až po ďalších dvoch rokoch, pričom meritórne rozhodnutie vo veci nemožno v dohľadnej dobe očakávať, keďže vo veci bude potrebné vykonať dokazovanie.

12. Ústavnému súd tak neostáva iné ako rezultovať, že napadnuté konanie je už od jeho začatia poznačené určitou pomalosťou okresného súdu, keď okresný súd vyzval žalovanú na vyjadrenie sa k žalobe sťažovateľov až po vyše 7 mesiacoch od doručenia mu žaloby. V procesnom postupe okresného súdu sa obdobia neodôvodnenej nečinnosti, keď okresný súd v napadnutom konaní nevykonal žiadny úkon, vyskytovali opakovane a celková dĺžka konania od podania žaloby predstavuje takmer päťročný spor bez právoplatného rozhodnutia.

13. Nečinnosť okresného súdu nemôže ospravedlniť ani stále sa opakujúce tvrdenie okresného súdu odvolávajúce sa na pandémie ochorenia COVID-19. Ústavný súd pochopiteľne prihliada i na túto objektívnu skutočnosť (napr. m. m. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 42/2020, či I. ÚS 109/2021), avšak v okolnostiach danej veci treba zdôrazniť, že okresný súd do uvedenia týchto opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v roku 2020 a v roku 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor (od začiatku októbra 2017, keď mu bola doručená žaloba sťažovateľov, pozn.) na to, aby v prejednávanej veci rozhodol.

14. Ani obrana okresného súdu týkajúca sa zaťažnosti zákonnej sudkyne a jej fyzickej nemožnosti vybavovať všetky jej pridelené veci priebežne vzhľadom na ich celkový počet či personálnych a organizačných problémov súdu nemôže v rámci ustálenej judikatúry ústavného súdu pri posudzovaní otázky, či v posudzovanom súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, obstáť. Ústava v čl. 48 ods. 2 totiž zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali prostredníctvom orgánov riadenia príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (III. ÚS 694/2016, I. ÚS 271/2021). Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy a len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (II. ÚS 825/2015). Prijatie takýchto opatrení zo strany okresného súdu však absentuje.

15. S prihliadnutím na uvedené zistenia ústavný súd uzatvára, že v prípade sťažovateľov nepochybne došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

16. V závere k zisteným priet'ahom nedá s poukazom na bod 9 tohto nálezu ústavnému súdu nespomenúť, že od 1. júla 2016 procesnú diligenciu za výsledok sporu znášajú v prvom rade procesné strany, čo plne zodpovedá povahe kontradiktórneho sporu založeného na prejednacom princípe a ich zaťažuje bremeno tvrdenia aj bremeno dôkazu. Na druhej strane považuje za potrebné upozorniť okresný súd na povinnosť v konaní striktné postupovať podľa ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 470 ods. 1) vrátane dôsledného využitia aplikácie prostriedkov procesného útoku, procesnej obrany podľa § 149 až § 151 CSP a sudcovskej koncentrácie zakotvanej v § 153 CSP (ktorú doteraz dostatočne nepoužil) a primat' sporové strany k dôslednému si plneniu procesných povinností, pretože bez ich uplatnenia bude ťažké dopracovať sa v primeranej lehote k meritórnemu výsledku.

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

17. Sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti žiadajú, aby ústavný súd v prípade konštatovania porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal okresnému súdu konať v ich veci bez zbytočných priet'ahov. Keďže konanie pred okresným súdom zbytočne priet'ahy vykazuje, ústavný súd okresnému súdu prikázal vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy – bod 2 výroku tohto nálezu).

18. Sťažovatelia v sťažnostnom návrhu tiež žiadajú, priznanie primerané finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur každému z nich odvolávajúc sa na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a skutočnosť, že odškodnenie za priet'ahy v kompenzačných veciach sa má posudzovať prísnejšie.

19. S ohľadom na cieľ finančného zadosťučinenia ústavný súd pri ustálení jeho sumy v danej veci prihliadal predovšetkým na obdobia úplnej a neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v celkovom trvaní vyše 4 rokov, ktorá výrazne prispela k celkovej dĺžke trvania napadnutého konania dosahujúcej takmer 5 rokov. Ústavný súd tak priznal každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

20. Napriek už uvedeným výhradám k náležitostiam ústavnej sťažnosti, ktorá napriek kvalifikovanému právnomu zastúpeniu sťažovateľov je v značnej miere formulovaná skôr laicky, ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 410,26 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

21. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“) – § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľom

priznal nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti), celkovo v sume 410,26 eur. Za úkon podanie repliky k vyjadreniu okresného súdu náhradu trov konania nepriznal, pretože nijakým spôsobom neprispelo k rozhodnutiu vo veci a v jednej vete bolo len pridržaním sa ústavnej sťažnosti a v druhej vyslovením nesúhlasu s vyjadrením okresného súdu.

22. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP), označenej v záhlaví tohto nálezu, v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 24. augusta 2022

Miloš Maďar
predseda senátu